

Anne Kuorsalo Muolaassa vainajien muistojuhlissa 3.7.2016

Muiston voima kutsuu Muolaaseen

Hyvät muolaalaiset, kaikki tänne Muolaan kirkonmäelle kokoontuneet, arvoisa Krasnoselkojen paikallishallinnon johtaja Galina Sergejevna Babitsh.

Tänne Muolaan kirkonmäelle kokoonnuttiin 1992 ensimmäisen kerran kaatuneiden muistojuhlaan, josta myöhemmin tuli vainajien muistojuhla.

Täällä on paikalla muolaalaisia, jotka olivat järjestämässä jo ensimmäistä juhlaa samoin kuin sellaisia, jotka olivat mukana ensimmäisessä muistojuhlissa. Lukuisat teistä täällä olevista ovat osallistuneet ja olleet järjestämässä juhlaa monina vuosina.

Aloitan kiittämällä kaikkia teitä, jotka juhlaa olette järjestäneet. Kiitokset osoitan samoin kaikille teille, jotka olette juhlaan tulleet. Juhlaa ei olisi eikä sitä tarvittaisi ellei siihen myös osallistuttaisi. Haluan esittää tämän kiitoksen sananmukaisesti suulla suuremmalla eli kaikkien muolaalaisten ja muolaalaisten jälkeläisten nimissä. Perustelen tämän kiitoksen sillä, että täällä Muolaan kirkonmäellä jokainen, jonka juuret tuovat Muolaaseen, voi erityisellä tavalla juuri tässä juhlassa liittyä sukupolvien ketjuun.

Tämä on ollut menneiden sukupolvien elämässä kaikin tavoin keskeinen paikka. Täällä lapset otettiin seurakuntaan, täällä vihittiin avioliittoon ja täällä siunattiin viimeiselle matkalle. Tänne kulkivat kaikkien tiet niin ilossa kuin surussa. Kirkonmäki oli muutenkin monin tavoin sosiaalisen elämän keskus, jossa tavattiin sunnuntaisin.

Viime kesänä tässä juhlassa puhui Lasse Ziliacus muiston voimasta. Jatkan samasta aiheesta Lassea kiittäen. Lasse Zilliacus kertoi, miten muiston voima on tuonut hänet Muolaaseen rakentamaan Lasselaan, eräänlaista uutta edeltäneiden sukupolvien Laurimäkeä. Se Lasselta on myös onnistunut.

Myös meidät kaikki juuri muiston voima on tuonut tänään tänne kirkonmäelle. Me koemme sen voiman kukin omalla tavallaan. Toisille se on velvollisuus tai ilo hoitaa tätä hautausmaata, kun siihen on tilaisuus. Toisille on velvollisuus tai ilo tulla tähän juhlaan, kun se on mahdollista. Se vaatii kuitenkin kaikilta enemmän kuin hetken mielijohde lähteä johonkin. Tänne tulo on jokaiselta harkittu teko, joka on edellyttänyt vaivan näkemistä ja panostusta.

Mutta me muolaalaiset tulemme tänne, koska saamme täällä käynnistä jotain sellaista, mitä on vaikea sanoin selittää mutta mikä kuitenkin jää mieleen elämään ja voimaa antamaan. Me voimme olla täällä yhdessä muolaalaisia ja samalla juuri täällä paikalla liittyä osaksi muolaalaisten pitkää historiaa.

Tämä kokoontuminen on tärkeä meille nyt tänne kirkonmäelle saapuneille. Haluan korostaa, että tämä juhla on merkityksellinen myös sellaisille muolaalaisille, jotka täällä eivät tänään ole. Heillekin, jotka eivät täällä ole käyneet. Myös sellaisille, jotka eivät edes tiedä, että tätä juhlaa vietetään ja on vietetty jo vuodesta 1992.

Meitä tänne kokoontuneita Muolaan muisto on kutsunut ja saanut tulemaan tänne. Mutta Muolaan muisto voi herätä myös sellaisten mielissä, joille Muolaa tuntuu nyt kaukaiselta, suorastaan yhdentekevältä. Perheen, suvun juuret ja menneisyys voi alkaa jossain vaiheessa kiinnostaa. Tämä kiinnostus voi herätä pienestäkin asiasta.

Silloin voi tulla tähän juhlaan. Samalla saa muiston kiinnitettyä juuri Muolaaseen ja sen kirkonmäkeen. Siksi tämä juhla on tärkeä kaikkien muolaalaisten kannalta, niin edesmenneiden kuin tulevien. Se sitoo meitä yhteen, se sitoo meitä paikkaan, joka oli poikkeuksellisen tärkeä täällä eläneille. Voimme kunnioittaa kaikkien täällä lepävien edesmenneiden muistoa kokoontumalla vuosittain tähän juhlaan täällä.

Tässä yhteydessä haluan esittää paikallisjohtaja Galina Babitshille meidän kaikkien yhteisen kiitoksen siitä, että voimme täällä kokoontua. Samoin kiitämme siitä, että hautausmaata voidaan hoitaa. Tämä ei olisi mahdollista ellei paikallinen hallinto olisi ymmärtänyt, miksi tätä teemme.

Minua pyydettiin puhumaan tässä muistojuhlissa, koska Muolaan juhlilla Jokioisilla neljän viikon päästä julkistetaan kirja "Näin Muolaa jäi elämään". Me täällä teemme tässä juhlassa tätä kirjan nimeä eläväksi. Muolaa jäi elämään juuri sen vuoksi, että tällaisia juhlia kuin tämä järjestetään ja niitä järjestetään, koska ne ovat tärkeitä niihin osallistuville.

Minua pyydettiin puhumaan myös sen takia, että tämän kirjan syntyjuuret tuovat tähän hautausmaajuhlaan, jossa olin ensimmäisen kerran kaksi vuotta sitten. Olin toki käynyt kirkonmäellä muutamia kertoja aikaisemminkin, mutta osallistuminen juhlaan herätti monia kysymyksiä. Mikä voima saa tulemaan tähän juhlaan vuodesta toiseen? Miten muolaalaisuus elää edelleen, vaikka seurakunta ja kunta ovat lakanneet olemasta vuosikymmeniä sitten?

Kysymyksiä oli paljon. Ne nousivat oman perheen vaiheista. Olen syntynyt 1954 mutta viettänyt lapsuuteeni niin kuin nyt sanottaisiin virtuaalisessa Muolaassa.

Jossain vaiheessa Muolaan tarinat alkoivat kyllästyttää, ne oli kuultu liian monta kertaa. Tiedätte varmasti lopun kertomattakin, koska kohtalotovereitani on paljon. Moni muukin haluaisi muistaa kaiken sen, minkä lapsena kuuli, mutta muistaa siitä liian vähän.

Kun kaksi vuotta sitten kuuntelin täällä kirkonmäellä Muolaan tuntijoita, mietin myös kaltaisiani, jotka lapsena olivat kuulleet paljon Muolaasta. Myöhemmin kaikki kuultu oli mielessä muovautunut sellaiseksi, että lopputuloksena on oikeastaan enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Paljon Muolaaseen liittyvää tietoa ehti kadota, kun sitä ei ehditty tai ehkä ei jossain vaiheessa edes ymmärretty tallentaa.

Tästä pohdinnasta juuri kahden vuoden takaisessa hautausmaajuhlassa ja sen jälkeen syntyi ajatus kirjasta, joka tallettaisi sen vaiheen Muolaan historiasta, joka alkoi Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen.

Uskoin kirjahankkeeseen, koska olin koonnut aikaisemmin neljä evakkokirjaa. Onneksi myös Muolaalaisten seura uskoi siihen. Lisäksi kirjaan uskoi kolmisenkymmentä kirjoittajaa, jotka olivat valmiita käyttämään aikaansa Muolaan perinnön hyväksi. Lopputuloksena meillä on 270 sivun tietopaketti Muolaasta, jossa on pari sataa kuvaa. Kuvista voimme kiittää paljolti Lauri Rämöä, joka on dokumentoinut Muolaata hyvin pitkän ajan ja joka nytkin tallentaa tätä tilaisuutta.

Kirjan voi sanoa jakautuvan kahteen osaan. Se tarjoaa runsaasti monenlaista tietoa, kertoo tiivistä pitäjän ja seurakunnan historian samoin kuin sen mitä sodan aikana tapahtui täällä taistelupaikaksi muuttuneella kirkonmäellä. Se kertoo muutamia esimerkkejä mainitakseni Äyräpään järven vaiheet ja selvittää, millä perusteella Neuvostoliitto vaihtoi paikannimet. Kirjasta saa myös aivan käytännön tietoa, koska se opastaa, miten tehdään Muolaan kierros nykyisessä Muolaassa.

Tämä osa kirjaa sitoo muistissa olevia kertomuksia ja tarinoita tähän ympäristöön, missä nyt olemme. Tämä tiedon tarpeellisuutta lisää vielä se, että monilla muolaalaisten jälkeläisillä Muolaan muisto voi lähennellä jo enemmänkin uteliasuutta, joka tiivistyy kysymyksiin, mikä Muolaa oikein oli ja on.

Tärkeä osa vastausta on se, miten toiset muolaalaisjuuriset Muolaan kokevat. Tätä yhteistä muolaalaisuutta käsittelee kirjan toinen keskeinen osio, joka kulkee otsikolla Miun Muolaa. Siinä melkein parikymmentä kirjoittajaa kertoo omasta suhteestaan Muolaaseen ja kuvaa sitä, miten Muolaan perintö on omassa, perheen ja suvun elämässä vaikuttanut ja säilynyt.

Meillä kaikilla on oma Muolaamme, mutta olen varma, että tämä meidän jokaisen oma Muolaamme täydentyy ja rikastuu, kun voimme tutustua siihen, miten toiset muolaalaiset tämän saman muolaalaisuuden kokevat. Kaikki kuvaavat näissä pohdinnoissa juuri meitä yhdistäviä yhteisiä kokemuksia, jotka kuitenkin jokainen kokee omalla tavallaan.

Luettelen nyt muutamia tämän ”Miun Muolaa” tekstien otsikoita: Menneisyys oli osa arkea, kirjoittaa yksi. Toinen kirjoittaa miten Lapsi aisti vanhempien kipeät tunteet, kolmas kuinka Sukutausta kirkastui etsimällä, neljäs miten perinteiden voima kantaa. Myös Lasse Zilliacuksen viime kesän puhe Muiston voimasta julkaistaan kirjassa.

Kaikissa kirjan teksteistä piirtyy muolaalaisten selviytymistarina ja historia täältä lähtemisen jälkeen. Kaikesta selvittiin, helppoa ei ollut, ei todellekaan, mutta silti kyettiin olemaan vaikeissa olosuhteissa vahvoja eikä luovutettu.

Suomessa on vierastettu sanontaa olla ylpeä jostakin, joka esimerkiksi amerikkalaisille on luonteva tapa puhua. Ehkä meillä tähän ylpeyden varomiseen liittyy myös se, että on sekoitettu ylimielisyys ja ylpeys, sillä aidossa ylpeydessä on iloa ja tyytyväisyyttä saavuttamisesta, ei ylenkatsetta muiden suuntaan.

Voi olla, että ylpeys on sekoitettu myös kerskailuun, joka niin ikään syntyy tyhjästä, ilman omaa ponnistusta.

Me muolaalaiset voimme olla aidosti ylpeitä juuristamme. Siihen on syytä myös sen takia, ettei varsinaisia jälleenrakentajia suinkaan aina kiitelty onnistumisesta, vaikka he raivasivat pellot ja rakensivat talot uudestaan. Ja ennen muuta he rakensivat koko elämänsä uudestaan.

Haluan korostaa erityisesti henkisen kestävyuden ja voimavarojen suuruutta tämän urakan onnistumisesta. Varsinkin kun tänä päivänä kaiken Suomessa kuultavan valituksen keskellä alkaa tuntua siltä, että nimenomaan henkiset voimavarat ovat monella suorastaan hämmästyttävän huteralla pohjalla.

Muolaalaisilla tämä henkinen kantti piti, vaikka vastaan tuli raskaan työn lisäksi myös henkistä lannistamista. Oli helppo saada evakot esimerkiksi häpeämään, kun kaikki oli menetetty, vaikka omaa syytä tähän menetykseen ei ollut. Oliko se tietoista torjuntaa vai enemmänkin jotain yleisinhimillistä, kun kaikilla oli sodan jälkeen vaikeaa ja itseä ylennettiin vähättelemällä toisia, joilla näytti olevan huonommin kuin itsellä?

Samaa lannistamisen asennetta voi tavata edelleen, kun meille voidaan sanoa, että mitä te siitä Muolaasta edelleen jaksatte puhua tai siellä juosta. Vastaavaa kysymystähän ei esitetä sellaiselle, joita kiinnostaa oman asuinpaikkansa historiaa.

Näillä Muolaan unohtamiseen liittyvillä toivotuksilla myös vääristyy näkökulmaa. Menneisyyden tunteminen halutaan nähdä turhana nostalgiana eikä suinkaan niin, että juurien tuntemisen kautta voidaan katsoa tulevaisuuteen. Juuret Muolaassa voidaan kuitenkin nähdä ja kokea voimana, jonka kautta tulevaisuutta voi rakentaa. Kaikesta on selvitty, kaikesta selvitään.

Ehkä monille ulkopuolisille yllättävää on juuri se, että me voimme saada juuristamme voimaa, vaikka Muolaa kuntajana ja seurakuntana ovat lakanneet olemasta. Silti me täällä kokoontuneet olemme Muolaan perinteen vaalijoita, Muolaan muistin ja muiston kantajia.

Me voimme saada tästä perinnöstä henkistä voimaa, mikä tuo lujuttua ja kantaa. Siitä perinnöstä voimme ammentaa ja se kannattaa. Muiston voima antaa meille henkistä voimaa ja pitää Muolaan elävänä. Tämä Muolaan perinnön vaaliminen on myös meidän velvollisuutemme, sillä kukaan muu ei tee sitä meidän puolestamme.